

Dawson City: Frozen Time, 2016. Bill Morrison.

04.03.18

Diumenge 18:30 h

BILL MORRISON *DAWSON CITY: FROZEN TIME*

Amb el seu peculiar amor pel found footage i la matèria fílmica en decadència, l'autor de *Decasia* recull en la seva pel·lícula més recent metratge d'una col·lecció al·lucinant. Es tracta de cinc-cents films dels anys deu i vint, trobats als setanta en una piscina a prop del cercle polar àrtic, al Territori del Yukon (Canadà), a Dawson City, un material al qual no es va donar gaire importància al seu dia. Bill Morrison surt al començament de la pel·lícula parlant a la televisió d'una manera entusiasta sobre la troballa i explica, a partir d'aquí, la història de la febre de l'or al Canadà barrejant el tresor de nitrats amb metratges d'altres arxius, noticiaris, entrevistes i fotografies. En un relat amb trets borgians, Morrison teixeix diverses històries, en les quals inclou referències al mateix cinema, i aconsegueix moments extraordinaris, puntuats amb el disseny sonor enigmàtic del grup islandès Sigur Rós en col·laboració amb Alex Somers.

Dawson City: Frozen Time, Bill Morrison, 2016, Estats Units, 120 min.

Projecció en Blu ray

V.O. Anglès - Subt. Castellà

Projecció i imatges cortesia d'Hypnotic Pictures i Picture Palace Pictures.

En la història de la col·lecció de pel·lícules de Dawson City s'hi combinen moltes contradiccions pròpies del segle XX. És una història plena d'ironies amargues, on la promesa d'una cosa sovint acaba desembocant en el seu contrari.

Abans de la febre de l'or de Klondike de l'any 1896, feia més de cent anys, fins i tot milers d'anys, que una de les Nacions Originàries utilitzava el campament de caça i pesca de Tr'ondëk. Els canvis es van produir de manera sobtada. Tr'ondëk va ser rebatejada com Dawson City el 1897 i la xifra d'habitants es va enfil·lar fins als 40.000. El descobriment de l'or prometia diner fàcil i ràpid, però això va provocar que els buscadors, que hi aventuraven totes les esperances, emprenguessin viatges molt costosos i esgotadors. Gairebé tots arribaven a les mines i es trobaven que ja tenien propietari. Els buscadors continuaven les prospeccions cap a Alaska, de manera que Dawson City, al cap de pocs anys del primer descobriment d'or, es va convertir en una ciutat esgotada i desil·lusionada.

Però quan marxaven els buscadors hi va arribar el cinema. I no només això, els North Woods van començar a protagonitzar moltes pel·lícules, i els retrats d'aquests nous paisatges i les històries en plena natura, amb el seu romanticisme salvatge, van passar a ser un dels gèneres preferits del cinema.

Les pel·lícules que arribaven no es retornaven als distribuïdors i es van començar a emmagatzemar en una biblioteca i després en una piscina en desús. De manera que en darrera instància, l'or i la plata retornaven a la terra d'on s'havien extret.

Però malgrat això, les trameses posteriors de pel·lícules de nitrat van provocar el foc que va destruir la sala de cinema dècades després. De la mateixa manera que l'or havia sigut l'artífex i la ruïna de la ciutat, el cel·luloide va contribuir tant a la creació com a la destrucció de la sala de cinema.

Irònicament, les úniques pel·lícules que han sobreviscut són les més antigues, que van ser enterrades en una piscina al sud del cercle polar àrtic i descobertes 50 anys després.

Aquestes pel·lícules revelaven la història d'una cultura invasora que tristament no va ser capaç de trobar el seu lloc, i que encara més tristament, no va ser mai conscient dels seus propis abusos.

És una història explicada a través de les mateixes pel·lícules de la col·lecció. És un cinema de la mitologia i una mitologització del cinema. L'or i la plata, junts per sempre, l'un darrere l'altre, han propiciat aquesta història, aquest capítol únic de la civilització humana.

El descobriment de les pel·lícules de Dawson City va tenir lloc el 1978. El primer cop que en vaig sentir parlar va ser a finals de la dècada del 1980, quan estudiava Belles Arts. Pel que sembla, els arxivistes de la meua edat i els més grans que jo, majors de 50 anys, coneixen la història però els més joves no n'han sentit mai res. Tot i que hi ha moltes referències periodístiques, només s'ha publicat un assaig sobre la troballa. L'autor n'és Sam Kula, director de l'arxiu audiovisual dels Arxius Nacionals del Canadà, du el títol: «*Up From The Permafrost: The Dawson City Collection*» i està inclòs dins la col·lecció d'assajos *This Film is Dangerous: A Celebration of Nitrate Film* (2002).

El redescobriments de 533 rotlles de pel·lícula conservats pel permagel, mentre la resta de còpies conegudes eren destruïdes pel foc o s'extraviaven, és de per si una història sorprenent. Però aquesta troballa només és part d'una història major que potser encara és més captivadora: la història de Dawson City, la ciutat de la febre de l'or. En només dos anys, va passar de ser un tranquil campament de pesca d'una de les Nacions Originàries, la dels aborígens que parlaven l'idioma hân, a una ciutat de 40.000 eixelebrats disposats a sortir d'estampida per buscar or. I després de sobreviure a un segle d'existència tornarà a ser un poble de 1.000 habitants.

També conté una infinitat d'històries, algunes específiques d'aquesta ciutat i de la seva relació especial amb el cinema, altres relatades als noticiaris i llargmetratges recuperats el 1978.

És una autèntica càpsula del temps plena d'històries autoreferencials que convergeixen les unes amb les altres en diferents capes, pel·lícules de plata que han tornat a la mateixa terra d'on es va extreure l'or. El cinema va tenir un paper fonamental a l'hora de narrar aquestes històries. Per mi, una història fílmica com aquesta només es descobreix un cop a la vida. És el meu Titanic. És una síntesi perfecta del segle XX.

Crec que la pel·lícula pot ser vista com una metàfora. Però com tota bona metàfora es pot llegir literalment com una història plena de veritat i d'emoció.

La gent que va enterrar les pel·lícules no pretenia conservar-les, de fet, se'n volia desfer. Suposaven una amenaça per la ciutat perquè eren, i continuen sent, molt inflamables. Sense adonar-se'n, van topar amb un dels mètodes més segurs i eficaços per emmagatzemar pel·lícules de nitrat: les van congelar i enterrar per impedir que hi circulés l'aire. Només es va enterrar un petit percentatge de pel·lícules que havien arribat a la ciutat. La major part es van llençar al riu Yukon o van ser abrasades pel foc, de manera premeditada o accidental. Aquesta petita mostra es va poder conservar perquè la van fer servir quan buscaven runa addicional per omplir la piscina i anivellar el terreny. També van considerar que llençar-les al riu no era massa respectuós amb el medi ambient. Així doncs, és tota una casualitat que aquestes pel·lícules s'hagin salvat i continuïn existint avui. Tot un miracle.

Totes les històries contingudes en les pel·lícules són fascinants, sobretot les dels noticiaris, que en aquells temps informaven tant de la lluita obrera com de les conquestes empresarials. Al cap i a la fi, tot això ha contribuït a la història de la ciutat i a la del descobriment en si.

Per això, aquesta història continua sent rellevant més enllà dels sorprenents detalls específics de Dawson City. El que van patir els aborígens i la terra per culpa dels miners és una tragèdia. El que van patir els miners i la ciutat per culpa de l'avarícia empresarial és una tragèdia. El que va patir el cinema en general és una tragèdia: en primer lloc estava fet de material explosiu i tot i que es va desenvolupar una pel·lícula més segura el 1910, es va continuar utilitzant la pel·lícula de nitrat perquè tenia un cost de fabricació més baix, tot i les increïbles conseqüències que va suposar en la pèrdua de vides humanes, béns materials i registres artístics i històrics.

És un veritable miracle que aquestes pel·lícules hagin pogut sobreviure. Si realment existeixen els miracles. L'humor també hi té un paper fonamental, l'humor negre, perquè som tan predictibles i invariables, perquè no hem canviat la manera de consumir, tenim la mateixa avarícia i la mateixa gràcia involuntària.

En els meus treballs anteriors, especialment en el curtmetratge *The Film of Her* (1996) i després en el llargmetratge *Decasia* (2002), el material d'arxiu és un element central, tant en la forma com en el contingut de la pel·lícula. El curtmetratge utilitza el material d'arxiu per narrar la història d'una antiga col·lecció de cinema. El llargmetratge utilitza material d'arxiu en descomposició com a metàfora de la mortalitat.

Dawson City: Frozen Time comparteix l'estètica i el tractament d'aquests dos treballs anteriors. Aquesta nova pel·lícula també incorpora el tema de la globalització: primer, a través del descobriment de l'or i per extensió, del cinema, que sempre ha anat darrere dels diners.

[...]

Bill Morrison, 2016.

Propera projecció:

15.03.18

Dijous 19:30h

EL CINEMA NOMÉS EXISTEIX PER FER QUE
TORNÍ EL QUE JA ES VA VEURE UN COP